

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Лопачького Сергія Васильовича «Корекція порушень постави студентів у процесі фізичного виховання з урахуванням стану біогеометричного профілю», поданої до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення

Актуальність обраної теми дисертації. Сучасний етап реформування системи вищої освіти характеризується значною інтенсивністю навчального процесу. За останні роки в Україні багатьма фахівцями спостерігається зниження обсягу рухової активності студентів (Ю. В. Юрчишин, 2012; Т. В. Сичова, 2013; С. В. Романчук, 2014; Н. В. Петренко, 2015). Така тенденція негативно позначається на фізичному розвитку, фізичній підготовленості та функціональному стані молоді, що обумовлює особливу соціальну значущість збереження і зміцнення здоров'я студентської молоді.

Численні дослідження, проведені останніми роками, свідчать про те, що функціональні порушення постави є одним з найпоширеніших відхилень у скелетно-м'язовій системі сучасних студентів. Водночас, аналіз оприлюднених результатів досліджень засвідчує, що незважаючи на наявність численних наукових здобутків, присвячених розробці технологій, підходів і методик профілактики та корекції порушень постави студентської молоді у процесі фізичного виховання, залишаються невирішеними питання щодо визначення та теоретичного обґрунтування технології корекції порушень постави студентів у процесі фізичного виховання з урахуванням стану їх біогеометричного профілю, який характеризує просторове розміщення ланок тіла людини щодо соматичної системи координат (В. О. Кашуба, 2003).

Отже, дисертація Лопачького Сергія Васильовича «Корекція порушень постави студентів у процесі фізичного виховання з урахуванням стану біогеометричного профілю», безперечно, є актуальним науковим дослідженням у вдосконаленні теорії і практики фізичного студентської молоді.

Дисертаційна робота виконана згідно з планом науково-дослідних робіт ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» і є фрагментом дослідження на тему: «Фізичне виховання різних груп населення в системі засобів підвищення якості життя та рівня рекреаційної активності» (номер державної реєстрації 0113U002430).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна, повнота їх викладу в опублікованих працях. Достовірність отриманих результатів підтверджується достатньою кількістю обстежених (469 студентів), обраною методикою організації формувальної та констатувальної частин експерименту. Отримані дисертантом наукові положення, висновки та практичні рекомендації підтверджені шляхом математичної обробки та статистичного аналізу, що забезпечує їх обґрунтованість і достовірність.

Висновки впливають зі змісту наукового дослідження, їх об'єктивність і новизна не викликають сумніву.

За матеріалами дисертаційної роботи опубліковано дев'ять наукових праць, з них 5 – у фахових виданнях України (дві з яких входять у міжнародну наукометричну базу), одна в науковому періодичному виданні іншої держави, дві публікації апробаційного характеру.

Наукова новизна дослідження. Розроблено авторську технологію корекції порушень постави студентів з урахуванням виявленого стану біогеометричного профілю їх постави, структурними компонентами якої є мета, завдання, принципи, засоби і методи, а також етапи її практичної реалізації, педагогічний контроль і критерії ефективності; визначені показники гоніометрії тіла студентів для різних типів постави з урахуванням її біогеометричного профілю; визначені показники вертикальної стійкості тіла та силової витривалості м'язів тулуба студентів для різних типів постави з урахуванням стану її біогеометричного профілю; розширено науково обґрунтовані підходи до організації занять із фізичного виховання студентів з різними типами та станом біогеометричного профілю постави у процесі

фізичного виховання; доповнено дані про можливості педагогічного контролю в діагностиці порушень постави студентів з урахуванням особливостей розвитку їх скелетно-м'язової системи та просторової організації тіла; розширено й доповнено результати дослідження, присвячені вивченню фізичної підготовленості студентів з різними типами та станами біогеометричного профілю постави у процесі фізичного виховання.

Практичне значення дисертаційної роботи полягає в можливості широкого застосування її теоретичних положень і методичних розробок у процесі організації занять із фізичного виховання студентів. Матеріали дисертації можуть бути застосовані у процесі фізичного виховання студентів, на курсах і семінарах з підвищення кваліфікації викладачів фізичного виховання, а також у подальшому дослідженні проблеми профілактики фіксованих порушень ОРА студентської молоді.

Результати досліджень впроваджено в навчальний процес кафедри фізичного виховання ПВНЗ «Галицька академія»; кафедри фізичного виховання ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет»; кафедри фізичного виховання Рівненського державного гуманітарного університету для гуманітарних факультетів; кафедри фізичного виховання Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Впровадження підтверджено відповідними актами.

Оцінка змісту дисертації, її завершення в цілому та ідентичності змісту автореферату й основних положень дисертації. Дисертація складається зі вступу, шести розділів, практичних рекомендацій, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Дисертаційну роботу викладено на 259 сторінках, з яких 206 – основного тексту, який містить 59 таблиць та 39 рисунків, що забезпечує чіткість викладу матеріалу дослідження, зручність здійснення порівняльного аналізу експериментальних даних та узагальнення результатів дослідження.

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми дослідження, сформульовано мету, завдання, визначено об'єкт, предмет, розкрито наукову

новизну та практичну значущість одержаних результатів, а також визначено особистий внесок здобувача у спільно опублікованих наукових працях, подано інформацію про апробацію і впровадження результатів дослідження, визначено кількість публікацій автора за темою дисертації.

У першому **«Теоретичне підґрунтя використання корекційно-профілактичних засобів у процесі фізичного виховання студентської молоді з порушенням постави»** узагальнено вітчизняну та зарубіжну наукову літературу, яка розкриває особливості застосування здоров'яформувальних технологій у процесі фізичного виховання студентської молоді. Наведено характеристику стану постави студентів у процесі фізичного виховання на сучасному етапі. Проаналізовано програми, методики, технології, а також засоби фізичного виховання, спрямовані на профілактику та корекцію порушень постави студентів у процесі фізичного.

У другому розділі **«Методи та організація дослідження»** обґрунтовано відповідно до мети й завдань основні взаємодоповнюючі методи дослідження: аналіз спеціальної науково-методичної літератури, педагогічні спостереження, соціологічні методи дослідження, педагогічне тестування, експерименти з використанням комплексу методів, методи математичної статистики.

Дослідження здійснювалося у чотири етапи, в період з жовтня 2012 року по червень 2016 року на базі кафедри ПВНЗ «Галицька академія» серед студентів 1-4 курсів.

У третьому розділі **«Характеристика морфологічних показників, стану біогеометричного профілю постави та фізичної підготовленості студентів у процесі фізичного виховання»** представлено дані констатувального експерименту, у процесі якого було встановлено, що 28,9 % студентів першого курсу з нормальною поставою мають середній рівень біогеометричного профілю постави, а 71,1 % – високий рівень. Водночас 36,4 % досліджуваних з плоскою спиною характеризуються низьким рівнем біогеометричного профілю постави, а 63,6 % – середнім рівнем, 30,0 % студентів із круглоувігнутою спиною мають низький рівень, а 70,0 % –

середній рівень біогеометричного профілю постави; 71,4 % досліджуваних із круглою спиною характеризуються середнім рівнем, а 28,6 % – низьким рівнем біогеометричного профілю постави; у 72,9 % студентів зі сколіотичною поставою зафіксовано середній рівень, а у 27,1 % – низький рівень біогеометричного профілю постави.

Аналіз результатів тестових вправ, які характеризують статичну рівновагу тіла, силову витривалість верхніх кінцівок і спини, гнучкість хребетного стовпа, рухливість тазостегнових суглобів та еластичність підколінних сухожиль, силову витривалість м'язів тулуба, силову витривалість м'язів-розгиначів хребетного стовпа у студентів першого курсу з нормальною поставою свідчить про те, що за рядом показників спостерігаються значні відмінності порівняно з даними студентів, які мають різні функціональні порушення та низький рівень біогеометричного профілю постави ($p < 0,05$).

Результати констатувального експерименту визначили необхідність пошуку інноваційних підходів і засобів, спрямованих на корекцію порушень постави студентів у процесі фізичного виховання з урахуванням рівня її біогеометричного профілю.

У четвертому розділі **«Обґрунтування та розроблення експериментальної технології корекції порушень біогеометричного профілю постави студентів у процесі фізичного виховання»** представлено розроблену технологію. Технологія корекції порушень постави студентів у процесі фізичного виховання з урахуванням рівня її біогеометричного профілю ґрунтується на фундаментальних положеннях теорії і методики фізичного виховання. Автором сформульовано умови практичної реалізації технології - організаційні та методичні. Змістовими складовими алгоритму практичної реалізації технології корекції порушень постави студентів у процесі фізичного виховання з урахуванням рівня її біогеометричного профілю стали:

- три етапи практичної реалізації, під час яких вирішувались відповідні

завдання авторської технології;

- засоби і методи практичної реалізації, відбір і застосування котрих здійснювалось згідно з їх науковим обґрунтуванням ефективності застосування в напрямку корекції порушень постави;

- система організації проведення практичних занять та їх структура, на яких виконувалось практичне впровадження та експериментальне апробування розроблених корекційних заходів;

- критерії ефективності практичної реалізації, що включили перелік показників, згідно з якими здійснювався як поточний контроль, так і загальна оцінка апробації технології у процесі фізичного виховання студентів.

У п'ятому розділі **«Оцінка ефективності технології корекції порушень постави студентів у процесі фізичного виховання»** представлено дані формувального експерименту. Так у ЕГ статистично достовірно покращилися середні значення кута нахилу тулуба (α_2), середні значення кута асиметрії лопаток (α_6). Позитивний вплив засобів і методів експериментальної технології корекції порушень постави студентів встановлено під час порівняння результатів ЕГ і КГ у дослідженні прояву фізичних якостей.

Результати формувального експерименту підтвердили доцільність розробленої технології корекції та дозволили відкрити нові перспективи профілактики фіксованих порушень ОРА студентів у процесі фізичного виховання.

У шостому розділі **«Аналіз та узагальнення результатів дослідження»** автором на основі власних результатів і даних літератури підводяться підсумки роботи, розгорнута дискусія. На підставі ретельно виконаного огляду літератури дано пояснення змін аналізованих параметрів, логічно науково обґрунтовано індивідуальне бачення тих суперечливих питань, які стосуються досліджуваної проблеми. Охарактеризовано повноту вирішення завдань дисертаційної роботи. У ході виконання дисертаційної роботи отримано три групи результатів: такі, що підтверджують і доповнюють наявні досі розробки, а також цілком нові дані.

Автореферат відповідає змісту дисертації і відображує головні

положення роботи.

Зауваження та дискусійні питання щодо змісту дисертації:

1. У другому розділі, підрозділі 2.1.2 *Соціологічні методи дослідження (анкетне опитування)*, ви пропонуєте використання модульної системи анкетування з досліджуваної проблеми. Обґрунтуйте, будь ласка, чим це обумовлено ?

2. У третьому розділі, підрозділі 3.1., ви визначаєте стан біогеометричного профілю постави студентів. Уточніть, будь ласка, що ви вкладаєте у поняття «біогеометричний профіль постави» і які показники, на вашу думку, несуть найбільш повну інформацію про його стан.

3. У третьому розділі, в таблицях 3.2-3.6. автор використовує терміни «обхват грудей» та «обхват живота». Вважаю за доцільне використання термінів «обхват грудної клітки» та «обхват талії».

4. У таблицях 3.7-3.11. є певні неточності при назві тесту «нахил тулуба «сидячи» вперед» хоча насправді виконувався тест «нахил тулуба вперед із положення сидячи».

5. У четвертому розділі, таблиця 4.1., за результатами анкетування, (модуль «Загальні дані»), при відповіді на запитання 9 і 10 спостерігається тенденція до зменшення кількості студентів, які отримують теоретичний матеріал та матеріал практичного застосування щодо засобів та методів профілактики й корекції порушень постави. Чим, на вашу думку, зумовлені такі показники ?

6. У четвертому розділі, на рис. 4.10., представлена структура технології корекції порушень постави студентів у процесі фізичного виховання з урахуванням стану її біогеометричного профілю. Обґрунтуйте, чому у якості основних засобів корекції ви пропонуєте саме систему вправ атлетичної гімнастики, а як додаткові запропоновані вами блоки, а не інші ?

7. Розроблена вами технологія включає 15 комплексів фізичних вправ. Чим відрізняються розроблені вами комплекси від існуючих в літературних джерелах?

Проте висловлені нами зауваження не знижують позитивної оцінки дисертаційної роботи Лопаського Сергія Васильовича, результати якої доповнюють теоретико-методичні проблеми фізичного студентів.

Висновок. На підставі викладеного вважаю, що дисертаційна робота Лопаського Сергія Васильовича «Корекція порушень постави студентів у процесі фізичного виховання з урахуванням стану біогеометричного профілю» є самостійним та завершеним науковим дослідженням, відповідає вимогам п.11 «Порядку присудження наукових ступенів і присудження вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567, що дає підставу для присудження їй авторіві наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення.

Офіційний опонент:
доктор наук з фізичного виховання
і спорту, професор, завідувач кафедри
спортивно-масової та туристичної роботи
Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки

А. І.Альошина

